

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in seer vsaki torek in petek. Cena za celo leto po pošti je 4 gold. 40 kr., za pol leta 2 gl. 20 kr., za ene kvatre 1 gl. 10 kr. Ako se pa iz založnice v Ljubljani na bregu hiš, št. 190 jemlje, se plača za celo leto 4 gl., za pol leta 2 gl., za ene kvatre 1 gl. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajuje še pol gold.

bljani na bregu hiš, št. 190 jemlje, se plača za celo leto 4 gl., za pol leta 2 gl., za ene kvatre 1 gl. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajuje še pol gold.

Slovenija.

V torek 26. Sušca 1850.

Narodnosti na Koroškem.

(Konec.)

Ozrimo se bolj na tanjko na lego koroških Slovincov.

Slovenski rod se raztegne čez en del Koroškega in Štajerskega, čez Krajnsko do bregov adrijskega morja, in se naslanja na naj bližnjega brata Horvata, s katerim je globoko v Turčiji z Serbom zvezan. En del tega roda naravne meje, hribi, od svojih bratov ločijo, on prebiva na bregovih Drave, in je v naj bližnji dotiki z Nemci. Zavolj tega odločenja in bližnje dotike z Nemci, so se morala pri njem posebna znamenja pokazati. Ako bi bil čas narodnega izvitja bolj vgođen in odcepljen del večji, bi se bilo med njim vzajemno z nemškim življenjem slovansko življenje široko razvilo.

Koroški Slovenec bi bil srednik nemške in slovanske omikanosti, ker bi se bil z nemško izobrazenostjo soznal in jo v pospeh slovanske porabil. Ker kakor se posamezen človek le po drugih izobrazbi, ravno tako se tudi narod, ker ga kak drug spodbode, izobraziti začne, kar posebni omikanosti posameznega kakor celega naroda ni na poti.

Ker pa vonder tih vgodnih pogojev ni bilo, ker so narodno razvitje prisilne opore zaverale, je moralo slovansko na Koroškem globoko pasti, Slovenec je bil — ponemčen.

Kako! tedaj vonder le ponemčen! Razumite nas prav. Slovenski narod ni bil ponemčen, on je obdržal svojo posebno narodnost, stare navade in sege; le izobražen Slovenec je bil ponemčen. — Ljudstvo je ostalo neotesano in nevedno, akoravno si je marsikter med njim veliko omikanost pridobil. Pa ta njegovo omikanost, ker je bila tuja, njegovemu narodu ni nič koristila.

Iz koč svojega očeta je prišel slovenski mladeneč, potem ko si je v kaki vasni šoli za silo nemško lomiti navadil, v Celjovec v šole. V šoli se je slovansko zasmehovalo, in nemški tovarši so slovansko zasramovali; le ako so bili sami Slovenci skupej, so v svojem zaničevanem jeziku govorili. To je grenko, zelo grenko.

Kdor zlahtno serce v persih nosi, temu za celo življenje neka žalost serce zbada. Pa življenje ima svojo pravico, in po okoljinih se moramo ravnati. Fantič ima jasno glavo, želi se kaj naučiti, hrepeni po časti, si prizadeva med prvimi biti, se pridno uči, druge za saboj pusti, vedno bolj se oddaljuje od svojega naroda, vedno bolj tiho še odmeva jezik njegove matere, slovenski mladeneč postane Nemec, in se tudi tako nosi. Večkrat smo čuli pripovedovati, da je avstrijska vlada že v prejšnjih časih Slovana pred druge postavila. Pa koliko ga je to stalo? Ponemčiti se je moral.

Ponemčen je pozabil na tiste, med katerimi je odrasel, on se je na tisto stran vstopil, ktera ga je povzdignula.

Vse njegove učenosti, vsa njegova moč je bila za njegov rod zgubljena, in narod, katerega izobra-

ženi se od njega vmakvajo, se ni v stanu omikati, on ostane neotesan, in dalječ za drugimi narodi. — Tu in tam se še kak svojega maternega jezika spomne, večidel le taki, ki imajo posebno veselje za jezikoslovje in znanstvo starih reči.

Tako se je Slovincem na Koroškem godilo, ko se je veliko evropsko gibanje v letu 1848 pričelo. Nov življ je tistikrat na čelu stopil: narodnost. Goreče se je Slovan te misli poprijel, ktera je bila od prvih mož njegovega naroda, ker so imeli manj žalostne okoljine, že skoz veliko let pripravljena in se je do tega časa le v podobi slovstvene vzajemnosti prikazala. Kdor misli, da bo narodnost iz serca in glave narodov spet zginula, kdor v njej le premenljivo geslo stranke prekucnežev spoznati misli, temu se še sanja ne od tistega neprenehljivega teka, s katerim enkrat v človeško življenje stopivša smisel pot pripravlja. Le to je negotovo, kako osodo bo Koroško zavolj te misli imelo. Naravno je, da so njo najpopred omikani zapopadli, ker je ona neogiblivi pogoj omikanosti. Izobražen koroški Slovenec, se ve da nemško izobražen, je začutil v persih ljubezen k svojemu narodu še popred kakor smo vstavo dobili, tedaj po podeljeni vstaviše mnogo bolj. Prigodilo se je pa na Koroškem, da se slovenski narod za narodnost ni dosti zmenil, da je bil v tej reči merzel in nečuten, med tem ko je izobražen to za potrebno spoznal za blagor naroda. Zavolj tega je tedaj slovenska agitacija vstala, ki nima drugega namena, kakor v narodu čut pravih potreb zbuditi. Tega pa se mi ne moremo strašiti, in bi le v tistih krajih pomislika vredno bilo, kjer se vstaje in pusti gode.

Pa, mi že vidimo, kako naši protivniki roke manejo, in menijo, da so nas že vjeli, ker smo bili sami tako nepredvidni, da smo rekli, da slovenski narod nima sočutja za svojo narodnost. Zakaj, prasha, zakaj podirate mir v deželi, zakaj se vstavljate ponemčenju, kar bi gotovo v blagor dežele bilo.

Raznost jezika — tako sami škof, ki so bili na Dunaju zbrani, pravijo v svojem pastirskem listu — je nasledek greha; ali ni prederzno, se božji previdnosti ustavljati, ker se zjedinjenju jezikov zoper stavite?

Vse je prav lepo, prav pobožno, pa — nemogoče je. Ako bi bilo popolnoma ponemčenje mogoče, bi to saj nekaj bilo, al — nemogoče je. Prosimo le pomisliti kake napredke je do zdaj ponemčenje imelo, ako ravno je bilo vse za to pripravljeno.

Ljudstvo je ostalo slovansko in bo tudi znaprej ostalo, ako tudi v vsako hišo nemškega učenika pošlete. Kdor še zdaj od mogočnosti ponemčenja govori, s tem ne moremo govoriti, njega mirno v prijetnih sanjah pustimo. In ako nas z besedami svetega pisma, katerih sami ne razumijo, zavračajo, nam vedno tisti odgovor v spomin pride, katerega je Valentin v Faustu svoji sestri dal: Gospoda Boga ne mešaj vmes! Ako pa pri tem vender ne ostanete, vas z sledečimi besedami zavernemo: Ako je raz-

delenje človeštva v družta, rodove in narode božje delo, kako se mora raznost jezikov nasledek greha imenovati? Kakor ima vsak človek lasten nos, vsak narod lastno postavo, ravno tako ima tudi vsak rod lasten jezik. To ni nasledek greha, da so na zemlji razni jeziki, ker to mora biti za njih izobraženje, to pa je nasledek greha, da en človeški rod jezika drugega roda ne razumi.

Nasledek greha se pa ne odverne z tlačenjem, temveč z naučenjem kakega jezika. In ker nas še na našega Boga zavračate, čujte še sledeče: Veste, kaj se pravi, izobraženje jezika zaverati? To je greh, je hudodelstvo na človeštvu, vi morite izobraženje naroda, ako mu jezik omikati, nasproti ravnote, in vi ste tega deležni, ako se opirate narod v narodnem jeziku podučevati. Vsaki narod se zamore le v svojem jeziku izobražiti. In ali zamorete reči, da slovenski jezik ni tako izobražen, da bi za narodne učilnice ne bil vreden? Mar mislite, da se bo vaši nevednosti, katero imate v slovenskem jeziku, verjelo, ki pravite, da je koroško slovensko od krajskega zlo različno, mar menda res mislite, da je slovensko na Koroškem tako različno, da občno zjedinenje v pisanju ni mogoče? Vi oholi gospodje terdite, kar je vam drago, pa za božjo voljo, ne pripravite nemških učenost in nemškega Koroškega tako dalje, da bi se mu smejali, da vaše zarujavene misli nemškemu svetu in nemškimi dobičkom podtikujete.

Ko protivniki v zadrego pridejo, in ne vedo ne nazaj, ne naprej, se vstopijo, kakor da bi bili sami prostovoljno odjenjali, in menijo, da je neogibljiva potreba, da se v javnih opravilih en sam jezik rabi. Bomo vidili, ako se tudi to mnenje podreti ne da.

Ne govorimo tukaj prav za prav od opravičnega jezika, katerega gosposke vzajemno rabijo, ker to se da naj bolj razjasniti pri odgovoru na vprašanje: Centralizacija ali foederalizem? Od opravičnega jezika bomo tukaj le toliko govorili, kolikor ga gosposka pri opravičilih z deržavljanji rabi. Da mora jezik deržavljanu umeven biti, ni treba opomniti, pa clo takrat, ako deržavljan nemški jezik razumi, ali nima pravice tirjati, da se mu v tistih krajih, kjer se njegov materni jezik govori, naznanila in vsa druga opravila iz pisarnic v maternem jeziku naznanijo. To gotovo ni prenapeto tirjanje. Vsak jezik, ki je pahujen iz okroga kake dušne delavnosti, ostane gotovo v tej zadevi za drugimi jeziki. On je pa iz političkega in sodniškega okroga pahujen, ako se v uradih ne rabi.

Tu nič ne pomaga, da učeni Slovani terminologije za zakonike in političke naprave vstanove, one ostanejo mrtve, se v ljudstvo ne vkoreninijo, dokler djanske pomembe ne zadobe, to pa le takrat zadobe, ako se v resnici rabijo. To sladkodoneče opominanje na Slovence, da naj le pridno svoj jezik izobražujejo, in da jim tega nobeden ne brani, če ravno slovanski jezik ne bo v javna deržavna opravila vpeljan, je vonder le popolnoma zasramovavno. Le resnična raba jezika omika. Torej ima tudi vsak narod pravico od vlade tirjati, da sme svoj jezik povsod rabiti, kjer in kakor dalje ti njegov jezik seže, in kjer naj višji dobički deržave edinega jezika v opravičilih nepogojno ne tirjajo.

Tako saj mi razumimo ravnopravnost, in radi bi zvedli, kaj da bi se tej resnici zoper postaviti moglo.

Djali smo, da naj vlada vsak jezik tam rabi, kjer in kakor dalje seže. Pri tem bodo nas z djan-skim pomislkom napadli in nas milostljivo podučili; slovensko za vradna opravila ni, je preveč neote-

sano, premalo omikano. Pri tem se mora razloček storiti. Praša se namreč, ako jezik ni za vradna opravila. Mi mislimo, da bi večidel v poslednej zadevi tako biti utegnulo. Nikakor ne, da bi slovensko omikanost predalječ gnali, in ako si pred oči postavimo, da smo se ravno zato za vpeljavo slovenskega jezika v uradnije izrekli, da mu bode mogoče se bolj omikati, se nam ne bo očitalo, da ga previsoko cenimo; vonder pa smo prepričani, da je večidel, posebno za politička in sodniška opravila, slovensko dovolj izobraženo, to pa vsak ve, da tisti, kdor ima pri teh rečeh opraviti, jezik popolnoma znati mora.

Mi tudi preveč ne tirjamo in nočemo nič prekucniti. Nimamo toliko bistroumnih uradnikov, da bi v zadevi jezika preveč tesnoserčni biti smeli; in ako bi bil pisavec teh verstic tudi sam dober Slovenec, kakor je dober Nemec, bi vonder raj v čisto slovenskem kraju moža vradovati vidil, ki slovensko le slabo zna, ki je pa zraven tega v resnici vstavoljubljen mož, kakor kakega drugega, ki bi drugega ne znal kakor slovenski jezik.

Kar mi tirjamo, je to: da naj vlada skerbi, da zanaprej nobeden več službe med Slovenci ne dobi, ki slovenskega jezika popolnoma ne zna; kakor tudi to, da naj se tisti vradniki, ki so v slovenskih krajih za vradnike postavljeni bili, in slovenskega jezika popolnoma v svoji oblasti nimajo, živo prizadevajo se ga pred ko mogoče dobro naučiti.

Deržava ima gotovo pravico tirjati, da je vradnik v stanu svoja dela opravljati.

Ako se bo pokazalo, da vlada v resnici to tirja, se bodo obstoječi vradniki gotovo prizadevali, in posebno naslednji vradniki bodo skerbili in se zgo-dej potrebnih sredstev poprijeli.

To nas spet na začetek našega sestavka pripelje, ki je pokazal potrebo ljudske omike v narodnem jeziku. Iz ljudske šole bo stopil z umom obdarjen fant v višje učilnice, izobražen v narodnem jeziku in drugih učenostih bo stopil v kolo evropejske omikanosti in bo tako svojemu narodu koristen vradnik, duhoven, učenik, pesnik, umetnik.

Žive želje imamo, da bi se to mnenje marsikdo k sercu vzel, in prepričani smo, da se le na tej poti mir in edinstvo ohraniti zamore. Kdor pa mir na nepristnem temelju išče, bo sovražstvo žel. Vse opominanje k miru ne pomaga nič, ako narodu ne daste, kar je njegovega. (D. M. a. K.)

Austrijsko cesarstvo.

Sekovska škofija. Bečke cerk. nov. št. 11. od 24. prosenca 1850 prinesejo nekatere besede iz ino čres Sek. škofijo. — Ako se je ravno v tiste besede dosta, prav dosta človeške slabosti uplelo, zmerajo vendar po koncu, katerega si tudi mi močno želimo — namreč na našo ločitvo od nemške škofije. In za to se spisavcu tistih besed jako lepo zahvalimo. Izpolnenje tega predloga je najslajše zelenje našega serca in gotovo tudi vun in vun pravično. V novem času, ki je vsem odrešenje obljubil, smo mi za to glasno in v velikem številu prosili, prošnjo z močnimi razlogi podperli, in s tisučeri podpisov poterdjeno na dostojno mesto odposlali; in ker so pred 5 letmi pri posvečenju enega svojih podškofov Njih prevzvišenost (Solnograški nadškof) te resnične in blage reči izrekli: „Od kar ne dava več s. Duh čudovitno dara jezikov, se ne smejo vernim pastirje narinuti, kateri njih jezika ne razumijo“ in ker je Sekovska škofija vendar spet višjega pastirja dobila, kateri nerazumé jezika blizo 200.000 njim prištetih Slovincov, smo s temi zlatimi bese-

dami vnovič obudjeni v ti popravni dobi dosta bolj veselo zaupali in še zmirom živo zaupamo v našo srečno odrešenje iz zaveze, ktera nas in naš narod huje od pasterkov zanemara. Zakaj nikoli še niso naši srodni brati zastopili svojega višjega pastirja; nikoli še v Sekovi kar zvemo ni bilo škofa, kateri bi vedli slovenski govoriti.

Posebno za tega voljo, kakor tudi za voljo našega števila, ki po sekovski pratiki vedno dve šestini ($\frac{2}{6}$) znese, bi se prav za prav slisalo, da bi iz tukajšnjih 7 korarjev 2 našega roda bila, ktera bi naše kraje, ljudi in šege bolj na tenko poznala, ležej svetovala in našim potrebam doskočiti vedla. Alj tudi te sreče še nismo nikoli imeli. Praviloma smo njim neko hudobno ljudstvo v kakih neznanih krajih. Clo prigovori že to popričajo. Alj vklub temu, in vklub naše že v Rimu in Becu dovoljene ločitve, se nas ne hočejo znebiti in rešiti, zato ne, da si mešnike, katerih v nemških krajih ne zmorejo, iz mednas dostavljajo, ali ko se navadno reče — regrutirajo. Resnična beseda! Zakaj navadoma obderžijo za se naj čednejše glave in naj bolj priljudne osebe. Da to dokazuje: Med posvetnimi duhovniki v škofiji je zdaj 11 domačih doktorov bogoslovstva; 5 upravih 1 spočastnim listom so Nemci, 4 upravi in 1 nastopen v Frintineumi so Slovenci in nobeden tih naših je le eno urico na Slovenskem služil, razun enega, kterege je sreča domo spravila. Taka se navadno godi tudi drugimi, katerih je zdaj okoli 70 po nemškem razpostavljenih in treba se bati, da bo po tem načelu enaka tudi z našimi rojaki, kateri se v Augustineumi za duhovne pripravljajo *). To je silna krivica na našem narodu. Takša zguba ga boli. On toži po svojih dragih. Saj smo tudi mi prepričani, da bode po našem razdeljenju še skoz toliko, koliko Slovencev na nemško škofijo se podalo, alj to bodo odposlani, ktere radi in leži zgrešimo, in ako se jim tam dajo z domačimi enake pravice, bodo gotovo tudi bolj srečni in veseli v svoji službi. Alj stanje sedajnih je resen tako, ko se njim oponaša: „rajtajo se v pregonstvu“. Zakaj redko kdo se zamore v drago domovino sprostiti iz one zaveze, kjer ga sploh za ptujca in vrnjenca imajo.

Ravno tak bode vsak, kateri novemu narodnemu prepiru do korenine pogleda in očivestnih reči, hočeš nočeš, ne spregleda, skoro prepričan, da hudi, krivičin začetek tega prepira ne izvira iz naše temoč od one strani, alj nas tere in zbada njegova britka sila in krivica **).

Dale bi se tukaj daleč znane reči in besede povedati, ktere so po sebi in po svojih višjih spočetnikov hudega pomena in ktere v nas pognani kamen trikrat močnejše nazaj veržejo. — Za način, kako nas krivijo, svedoči ravno proti njim. Tak meni nič, tebi nič pred mnogobrojnimi, po več deželah razširjenimi braveci v začetku tistega obdolženja ves naš narod prevzetije in svojevoljnosti kriviti, in na koncu ves naš duhoven stan takega prepira, to ovadi mračno pamet, kosmato vest in lastno prevzetnost. Mi nič ne vemo od nobenega takega sostavka v kakih novinah, od nobene takše prošnje, od nobenega takega poslanstva, za katerih voljo bi le od daleč

kaj takega zinuti ali še clo nam oponašati smeli: „Oni začenjajo na ravnost terjati, da slednji v škofiji, s katerim imajo kaj opraviti, njihov jezik govori!“ Ne, ne! naša beseda zastran enakopravnosti je: Kar ne hočeš, da se tebi ne včini, tudi drugemu ne stori itd. Tak tudi ne vemo za nobeno faro v nemških nam precej znanih krajih, kjer bi toliko Slovencev na kupi bilo in zamoglo tak silen prepir delati, ki bi (sopernikova) tožba pravična bila: „V sedajnosti nas tukaj komaj kaj drugzega huje tlači, kakor prepir, ki se je za narodnosti voljo še le v novem času tak strašno vnel“. Ino ako je nekter posamesen se zmotil in kaj zablodil, mi spet nič ne vemo od tiste nove modrosti in nove vere, pokteri sme za enega voljo vse obsoditi, v krivico posamesnega vso nedolžno množino pogerdti. Alj nije nam novo tisto plitvo, predsuečno tolmačenje enakopravnosti, ki se tam šopiri. Mi je s tem tolmačimo in razjasnimo: Kadar mora starši brat s svojim dorašenim ali polnoletno oglašanim mlajšim bratom dedovšino deliti ino predpravico iz rok pustiti, ktero je več let sam vžival, se večkrat huje togoti, ko kak samoteržec (monopolist), če kdo drugi polek njega tisto pravico dobi.

Alj če se ravno misli v tem nekaj križajo, si vender po bratovsko roke podajmo in se zvesto in z edinjeno močjo po tem trudimo, v čem smo enih misli, v čem za obe strani pomoč najdemo — namreč po našem razdeljenju od škofije, da bo po ravnotopravnosti vse za ene kakor za druge, in mi spet kakor v veri tako v ljubezni. (Iz Bečkih cerkvenih novin 1850, št. 30, 9. sušca.) Slovenski mešnik.

Ljubljana. Zadnjič smo oznanili, da je gubernijalni svetovavec Ladenik na Dunaj poklican, kar pa ni res; torej zdaj naše naznanilo pokličemo.

Terst. Daljnopisno naznanilo iz Tersta oznani 19. marca na Dunaj, da so 9. marca prva prav vesela poročila iz Petrograda v Athen prišla. Vojaški in kupčijski brodovi, ktere so Anglezi Gerkom vzeli, imajo oni še vedno v varstvu, in od zapertije barkostaj le včasih odjenjajo. Ni res, da bi bil en odelk brodovja v Dardanelle jadral. Kralj Oton noče z Anglezi nobene pogodbe, dokler angleško brodovje gerških bregov ne zapusti in vzetih bark nazaj ne da.

Ogerska. Družtvo na Nemškem misli na Ogerskem posestva nakupiti za nemške naselnike, in je v ti namen vse posestnike, ki so pri volji posestva prodati, povabilo vsako reč doktorju Linderju v Munakove na tanjko naznaniti.

Tu je dežele.

Iz polske meje se piše v Union: V našej sedšini v mestu Kališ se terdnjave neprenehoma delajo. Kaj da Rusi z vojskino pripravo menijo, se še nič gotovega ne ve, ker clo višji častniki niso edinih misel. Toliko pa je gotovo, da zdaj 180.000 mož na Poljskem stoji in od teh 150.000 na poljski meji, ki so vsako uro pripravljene jo naprej udariti, kamor bodo povelje dobili. Vojaki menijo, da bodo na Rheino ali pa na Donovo šli. V zahodnjem kraju Poljskega so bile velike povodnje, ki so mnogo škodo napravile.

Laška. Rim. Vsim poslancom je prišlo vradno naznanilo, da se bode sv. Oče papež 7. aprila v Rim nazaj podal. Vse se že za njegov prihod pripravlja.

Francoska. Francosko vladarstvo se tudi kakor se čuti za vojsko pripravljajo. Vojaki se po cellem kraljestvu nabirajo, in v izhodne terdnjave in mesta se močne posade pošiljajo.

*) In sicer za naš denar, pa nič v našem jeziku.

**) Po višji zapovedi se mora »pastirstvo« bogoslovcem v domačem jeziku prednašati. Kdo našim ne poskerbi učenika? — Ze 1840 bi se morala v naše šole slovenska slovnica spraviti. Kdo bi imel jo oskerbeti? — Kerstni, sporočni, smertni listi, toraj tudi te knize in vsi dopisi so zdaj slobodno in bi morali po našem biti. Zakaj pa še niso? — Od spodi bode se morali začeti.

Lepoznansko polje.

Pevčeva kletev.

(Po Uhlandu »des Sängers Fluch«.)

Tak krasno in visoko en grad je nekda stal,
Čez dol in goro v sinje se morje lesketal,
In krog in krog so zali ga verti venčali,
Po njih studenci vreli v blišči mavrični.

Košatil v njem se kralj je, nezmagan, silovit,
Njegov obraz je s tmino z bledobo bil pokrit;
Njegova misel groza, bil gled njegov je serd,
Bodeča šiba jezik, njegovo pismo smert.

Dva zlahtna pevca nekda namenita se v grad,
Bil zlatolas je prvi in drugi sivobrid;
V desnici s harpo starček na urnem konjiču,
Na strani stopa berhko cveteč mladenec mu.

In sivi starček jame: »Pripravi se moj sin!
Zapoj naj mišo pesem iz serca globočin;
Napni vse pevske žile veselja, žalosti!
Dane terda serce kralja velja omečiti«.

V stebreni gor dvorani že pevcev par stoji,
In na prestolu krasnem z kraljico kralj sedi,
Kralj v blesku strašno krasnem kot žar kervav neba,
Kraljica sladka mila, kot luna polnočna.

In starček koj udari na struno sreberno,
Da glasno in glasneje zabrenka na uho,
Mladenec rajsko milo je zraven peti jel,
In starček glas povzdignul, ko kor duhov bi pel.

Prepevata ljubezen, preljubljeno mladost,
Svobodo, mož veljavo, zvestobo in svetost;
Vse sladko, kar presune človeških pers okov,
Kar zlahtno serce dvigne pozemelskih sinov.

Trop dvornikov v okrogu zasrambe se zderži,
Vojakov truma serena pred Bogom omedli,
Kraljici serce rahlo o radosti igra,
Znad pers podari nježno cvetico pevcama.

»Sta ljud mi zapeljala, še ženo hočeta?«
Zarjove kralj sirovi, togote trepeta,
V mladenca meč zadervi, vsadi mu v serce se,
Namesti zlatih pesem pa kri iz njega vre.

Slušavce zgodba taka kot vihra razpodi,
V naročju mojstra svoga zatise fant oči,
On s plajšem svom ogerne, na konja dene ga,
Po koncu ga priveže, iz grada se poda.

Pa pred visoka vrata ustavi starček se,
Na srebrosvitlo harpo mladenca se ozre,
Na marmelnovem stebri molče jo razdrobi,
In dvigne glas, da strašno »koz grad in vert zveni«:

»Gorje ti grad oholi! glas sladke strune naj
V dvoranah tvojih svitlih utihne vekomaj,
Le jok in stok naj čuje v prostorih tvojih se,
Da v prah in razvaline osveta te podre!

Gorje vam cvetni verti, lepote rajske znam!
Merliča tega bledi obraz pokažem vam,
Da vzahnete za vedno, da zgine zorni kras,
Da v poznih letih mrtva puščava krije vas.

Gorje ti, o morivec! od pevcov v vek preklet!
Kervave slave vencev naj ti ne spleta svet,
V neskončni noči skrito ime naj tvoje bo,
Kot zadnji zdih mrtvaški iz ust odpihujeno!»

To starček je izustil, nebo ga čulo je,
Zidovje je poderto, dvorane zrušene,
En steber sam se kaže nekdanji kras in moč,
Pa tudi ta že počen zna pasti v prah čez noč.

In krog po cvetnih vertih goščava zdaj leži,
Drevo ne da več sence, studenec ne šumi;
Nobena pesem kralja še ni naznanila,
Pozabljeno, poderto! je kletev pevčeva.

Fr. Cegnar.

Draga Slovenija!

V tvojem 22. listu tekočega leta si pod naslovom: »V mladosti nesrečen« in s pasko (iz starega rokopisa) pesmi podelila, ino od spodaj spet opomnila, da si jo v starem rokopisu našla. Povedati moram, da ovi rokopis, v katerem rečena pesm stoji, ne mora sila star biti, ker jaz sim pesm, katero si jo prinesla, brez vse lučke ideje čisto izvirsko 1. malega Serpana 1839 v Sevnici pri Savi v Šmaru gredoč v napadu neke tužnosti zložil, kar je mnogim znano. Pokazati, da je zima v mojem sercu nehala, kak hitro si mi je pričelo bolje goditi, sim zložil 1. Velikotravnja 1847 pesm od Pevca v Novicah tsnjeno. Ino kazati, da nisim v svetom nič več razpaden, ti tukaj spet eno novo pošlem v znamenje radostnega serca *). Ne bil bi se oglasil za to, ker pa mislim nekaj svojih pesmic na svitlo dati, ino ker je tudi v Ahacelnovih knjigah moja pesm: »Zvezdam« brez podpisa, ne smem molčati, da mene za literarskega tatu, kar naj več čertim, ne bodo imeli. Moja osoda je, da lepše mojih pesim mi ljudi jemljejo, mnogo omazank mi pa prilastujejo **). Prosim Te, razglasi pričajoče razjasnenje tvojega vernega prijatelja ino iskrenega Slovana

Jozipa Hašnik.

Nenavadne besede v prevdarek.

Palača (krog Beča na Notr.), je soba, majhina izba nad hišo.

Plávec (krog Beča na Notr.), je bel vol.

Polúdek (krog Beča na Notr.), je posoda, podobna niškam ali kodunjem, s ktero blato iz luž spravljajo.

Rudečoritki, so taki čmerli.

Smèrdelíka, les, neko drevesce.

Špélta.

Vihèr, je na glavi lasni vertinc.

Vôsc (lôsec?), cvetica rumeniga cvetja.

Véjnik, so vejniki butare iz vej, na kterih se perje derži, kterega po zimni ovce, koze obirajo.

Vásnja, neka gorska ojstra trava.

Zadergúza, kar se zaderguje, post. predpas na zaderguzo; svitice (gate) na zaderguzo itd.

Zagnánec je zagnana koža na dlani, terd žulj.

Zapléčvati, se pravi pri kakšni ženitnini (ohceti, navadno po noči), če se pod okno gre, da bi kaj dobil itd.; zapléčvat iti, se drugod tudi pravi na prežo iti.

Zagomèc biti komu, če toliko reči, kar kos biti komu; überlegen sein.

Zeleníca, je lep, prijetin, s travo obrašen kraj v sredi kakega skalovja, posebno v čeroviti gori (etwa auch Oase?).

Zágata, je tesen kraj postavim med dvema hišama.

Zaglávnik, debel štor, perunkelj, kteri se v peč dene, da tlé dolgo gori in delj časa greje.

Zlo, v pomenu: skor, pri, fast, bei, postavim ta reč tehtta (vaga) zlo 3 cente; diese Sache wiegt bei 3 Zentnern. itd.

Zbórec, gorska trava, rožmarinove podobe.

Zagorelci, zagorelčiki, so taki čmerli.

*) Jo bomo drugo pot podali.

Vred.

**) Le na svitlo znjimi, potem ne boste več vzroka imeli, čez to tožiti.

Vred.